

بازدید از «کتابخانه جنگ» دفتر ادبیات و هنر مقاومت

به سوی راهبردی جدید، WLC

اطلاع رسانی

علاوه بر برنامه‌های «وب سایت» کتابخانه و امکانات رایانه و نرم‌افزار کتابداری که در اختیار مراجعان قرار می‌گیرد، از دیگر فعالیت‌های این کتابخانه ارسال برشور و تازه‌های کتاب و «فهرستگان موضوعی» برای منازل اعضا، مراکز پژوهشی و انتشاراتی و پژوهشگران «جنگ» و «جنگ» ایران و عراق است.

تازه‌های کتاب «فهرست کتاب» فهرست کتب جدیداً انتشار یافته که بتازگی وارد مجموعه شده‌اند و به جهت روزآمد بودن تهیه منابع در کتابخانه جنگ، «تازه‌های کتابخانه» همان تازه‌های کتاب است و معرفی منابع باسالم نشر قدیم تر، در قالب «فهرستگان موضوعی» یا «فهرست موضوعی» صورت می‌گیرد که در آنها منابع موضوعات عمده زیرمجموعه جنگ معرفی شده و در پی از دید منابع یک موضوع در کتابخانه، فهرستگان هر موضوع در شماره‌های پیاپی تهیه و ارسال می‌شود.

از ابتدای سال ۱۳۸۱ که کار ارسال این منابع شروع شده، تا کنون ۴ شماره از «تازه‌های کتاب» در معرفی کتاب‌های سال ۸۰ و ۸۱ و ۳ شماره فهرستگان موضوعی در موضوعات «زن و جنگ» و «اسیر و اسارت» و «کردستان» تهیه شده که در هر کدام از این موارد، حدود ۵۰ تا ۵۰۰ کتاب معرفی شده‌اند.

خدمات شبک

بنا به ضرورت اطلاع رسانی و ارتباطات امروزی، طرح پایگاه اینترنتی «کتابخانه جنگ» فراهم شده است که مقدمات آن در دست اجراست و در حال حاضر صفحات ابتدایی آن در نشانی www.warlib.com قابل دیدن است و علاقه‌مندان می‌توانند نام‌های الکترونیکی، درخواست‌ها یا نظرات خود را به نشانی info@warlib.com ارسال نمایند و در «خبرنامه» سایت عضو شوند.

با مراجعه به نشانی این وب‌سایت متوجه خواهید شد که «کتابخانه جنگ» در تدارک برنامه‌های اطلاع رسانی متعددی است.

بخش‌های پیش‌بینی شده در صفحه اصلی این سایت عبارتند از: خدمات کتابداری و اطلاع رسانی، بانک اطلاعات، تازه‌های کتاب، فهرستگان موضوعی، اخبار و رویدادها، سایت‌های جنگ، عضویت در کتابخانه، عضویت در خبرنامه، عضویت در سایت، نظرسنجی، معرفی کتابخانه و تماس با مسئولان سایت.

«بانک اطلاعات» اصلی‌ترین بخش این وب‌سایت است که در آن می‌توان از موجودی کتابخانه، آثار مکتوب جنگ، مراجع مکتوب (کتابشناسی، فهرست، فرهنگ، دانشنامه) پیاپی‌ها (شعریه، ویژه‌نامه، بولتن)، مشاهیر و مؤلفان جنگ، سرعنوان‌های موضوعی و اصطلاحنامه، مراکز پژوهشی و انتشاراتی، کتابخانه‌ها و آرشیوها و مراکز اطلاع رسانی، اسناد و مدارک (مکتوبات، نقشه‌ها، عکس‌ها و گزارش‌ها)، آثار هنری (آثار تجسمی، خوشنویسی، موسیقی، فیلم و...)، نرم‌افزارها و لوح‌های فشرده، کنگره‌ها و سمینارها، مناسبت‌ها، موزه‌ها و نمایشگاه‌ها و فهرست جنگ‌ها اطلاع کسب کرد.

معرفی نویسندگان جنگ و امکان ارتباط با آنها، قابلیت جستجو در بانک اطلاعات و ارسال خبرنامه الکترونیکی برای اعضا از دیگر خدمات خوب این سایت است.

مسئولان کتابخانه امیدوارند این سایت تا پایان سال جاری به بهره‌برداری رسیده و به مرجعی مناسب برای پژوهشگران و علاقه‌مندان تبدیل شود.

کتابخانه چگونه شکل گرفت؟

در شهریور ۱۳۷۹ از طرف آقای نصرت‌الله صمدزاده طرحی به واحد پژوهش دفتر ادبیات و هنر مقاومت پیشنهاد شد که حاصل سال‌ها تجربه‌اش در مجموعه‌سازی و کتابداری و تهیه کتابشناسی و شناخت منابع و مراجع علوم انسانی در حد کتابدار مرجع بود.

اهمیت موضوع جنگ و پژوهش‌های این حوزه و جامعیت حضور موضوعات بشری در گستره پهنایزده‌مقوله جنگ، طرح این کتابخانه را که سال‌ها تجربه‌ی امور کتابداری و اطلاع‌رسانی داشته‌است، به این باور رسانده که موضوع «جنگ» در عین داشتن «کتابخانه‌ای تخصصی» می‌تواند و بایستی دارای ملزومات تخصصی کتابداری، همچون «رده‌بندی»، «سرعنوان‌های موضوعی»، «اصطلاحنامه» و «فهرست مستند اسامی مشاهیر و مؤلفان» و... نیز باشد.

اینجا چه خبر است؟

در اینجا «کتابخانه جنگ» خود مقوله‌ای پژوهشی تلقی شده که قرار است از دل آن «نظام کتابداری و اطلاع‌رسانی جنگ» زاده شود و نفس جمع آوری منابع و امور مرسوم کتابداری، در درجه دوم اهمیت قرار دارد. در صورت موفقیت این سیستم، راهبردی جدید در تشکیل «کتابخانه تخصصی» در موضوعات علوم انسانی پیش روی ما خواهد بود.

اصلی‌ترین برنامه پژوهشی کتابخانه جنگ، رسیدن به نوعی رده‌بندی خاص جنگ است که تأکید اصلی آن بر تاریخ و فرهنگ کشور ایران باشد. در این رده‌بندی برای تمامی جنگ‌های طول تاریخ بشر، به تبع ساساند کتاب‌های فارسی منتشر شده درباره، شماره‌های اختصاص یافته و زیر موضوعات نیز به صورت فرآینامی مرتبط و قیاسی همچون «رده‌بندی دیویی» از کل به جزء در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند. در گسترش این رده‌بندی از ساختار و نظام منطقی در رده‌بندی LCC (کنگره) و DDC (دیویی) استفاده شده است.

این رده‌بندی، «رده‌بندی کتابخانه جنگ» (WLC) نام دارد War Library Classification نام نهاده شده است. صمدزاده می‌گوید که این مجموعه‌سازی با سعی و خطا همراه است و به همین دلیل تا زمانی که تکمیل نشده و جویبار راپس نداده، ارائه نخواهد شد.

او همچنین معتقد است که سرعنوان‌های موضوعی فارسی علی‌رغم تلاش فراوان و درخور تقدیر است، دارای کاستی‌های متعددی است. بر خورد غیر علمی با واژه‌های ارزشی، متأثر بودن از فرهنگ رایج و بی‌توجهی به مسأله زمان، نبودار جاعات کافی، کاستی در ساختار منطقی واژه‌ها و نارسایی بسیاری از آنها در مرحله عمل، نقص در حدود تعریف برخی واژگان و اصطلاحات، نقض دستورات سرعنوان توسط خود و تناقض و تفاوت استفاده از موضوعات در موارد مشابه، نمونه‌هایی از مشکلات این اثر ارزشمند است. این عوامل به انضمام کمبود واژگان تخصصی در این مرجع کتابداری، سرآغاز طرحی برای تهیه سرعنوان‌های موضوعی جنگ شد و مقرر گردید که به اصطلاحنامه نیز نزدیک باشد تا در نمایه‌سازی‌ها از آن بهره گرفته شود.

کارهای پژوهشی دیگری نیز در این کتابخانه صورت می‌گیرد از جمله: تهیه راهنمای مراکز پژوهشی و انتشاراتی جنگ که تاریخچه‌ای از امور پژوهش و انتشارات این موضوع نیز به دست می‌دهد.

فهرست مستند اسامی مشاهیر و مؤلفان جنگ با رویکردی ویژه و متفاوت از کتابخانه ملی، فهرستی از تمامی جنگ‌های ایران و جنگ‌های برجسته سایر کشورها در متون فارسی، استخراج نمایه‌های موضوعی محتوی مستندات جنگ ایران و عراق و تهیه کتابشناسی جنگ ایران و عراق.

یک مخزن کامل!

مسئول کتابخانه از مشکلات تهیه فهرست منابع

راه‌اندازی کتابخانه‌های تخصصی از ضرورت‌های امور اطلاع‌رسانی و پژوهشی امروزی است که به مقوله ادبیات پایداری و دفاع مقدس نیز تسری پیدا کرده است.

صرف نظر از کتابخانه‌های نهادهای نظامی، مراکز که از منظر علوم انسانی در پی کتابخانه تخصصی جنگ بوده‌اند، بسیار اندک و انگشت‌شمار هستند و عمر همگی آنها از ۵ سال تجاوز نمی‌کند. در این میان می‌توان به «کتابخانه جامع دفاع مقدس» زیر نظر «بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس»، «کتابخانه تخصصی شهید و شهادت» زیر نظر «بنیاد شهید انقلاب اسلامی» و «کتابخانه تخصصی جنگ» زیر نظر «مرکز مطالعات و تحقیقات سپاه» اشاره کرد که محور اصلی کار همگی آنها موضوع «جنگ ایران و عراق» است. «کتابخانه جنگ» دفتر ادبیات و هنر مقاومت، یکی از این مراکز است. اگر به ساختمان خیابان رشت حوزه هنری سری بزنید و تا طبقه سوم بالا بروید، نشان کتابخانه تخصصی جنگ را می‌بینید که روی تابلوی نقره‌ای رنگی که هنوز برق نوبودن از آن پاک نشده است، کنار یکی از چهار در ورودی شما را به بازدید از این کتابخانه که در سه اتاق کوچک شکل گرفته است، دعوت می‌کند.

فضای کتابخانه بیش از ۵۰ متر مربع نیست اما «مخزن»، «آرشیو»، «مؤلفی» و «رایانه» هر کدام جایگاه جداگانه‌ای دارند؛ درست مثل کتابخانه‌های بزرگ. اگر کتابی در موضوع «جنگ و جنگ‌ها» و به خصوص «جنگ ایران و عراق» لازم دارید، این کتابخانه یکی از مهمترین مراجع شما به شمار می‌رود.

نگاه

حمید باباوند

مخالف دان نعمتی است!

چندروز قبل یکی از دوستان به سراغم آمد و از ادبیات پایداری پرسید. هنوز از اینکه بالاخره او هم به موضوع پایداری و ادبیاتش توجهی یافته است خبیبی خوشحال نشده بودم که سؤال دومش را مطرح کرد و تازه منوجه شدم که نزدیک شدن به هفته جنگ و کارهای مناسبی و فصلی مجلات او را وادار به رسیدن از ادبیات پایداری و نویسندگانش کرده است، نه اذیت و علاقه به موضوع. به نظرم می‌آید که این نگاه فصلی و وقتی ما به موضوعات خسارت‌های زیادی را با خود به ارمغان می‌آورد، مثل اینکه ما همیشه بنده او هستیم و از خود علاقه‌ای نداریم. از سوزی دیگر باین نگاه سطحی، رسیدن به کنه تقریباً فرضی منتهی می‌شود.

پرسش سوم آن دوست این گونه آغاز شد که در دنیا پس از هر جنگی ادبیات ضد جنگ به وجود می‌آید. البته بقیه سؤال هم ناکفته پیداست. برایش از ادبیات جنگ گفتم و مفهوم ادبیات پایداری را بیشتر توضیح دادم. گفتم که چون ما جنگ طلب نبودیم، بنابراین نیازی به دفاع از جنگ نداریم. گفتم که مجموعه ادبیات جنگ بیشتر فضایی ضد جنگ دارد. گفتم که در این فضا آنچه که تبلیغ می‌شود و مورد توجه است، معنویات جبهه و رزمندگان است. همچنین گفتم که ادبیات ضد جنگ ما نافی این فضای معنوی است و مثل آن آنچه که در دنیا سراغ داریم مخالف جنگ و جنگ‌افروزان.

ظاهر او به هیچ کدام این حرف‌ها توجهی نکرد. چون در آخر نام و نشان چند نفر از این ضد جنگ نویسان را گرفت و رفت ناصفحات مجله‌اش را سپاه کند. به یقین این نگاه را نمی‌توان منتقدانه دانست و نمی‌دانم لفظ عیب‌جو برای این نگاه مناسب است یا خیر؟

نمی‌دانم چطور باید گفت که مخالفت با جنگ هست و ادبیاتش بی‌اشکال است به شرط آنکه حداقل بدانیم با که و چه مخالفت می‌کنیم. از طرف دیگر وجود مخالفان سطحی نگر قطعاً فرصت عمیق شدن و یافتن دقیق نقاط آسیب‌پذیر و آسیب‌پذیر را از علاقه‌مندان نیز می‌گردان این منظر چه بسیار زبان مخالفان سطحی نگر از دوستان سطح نگر نیز بیشتر باشد. دوستان سطح نگر بعدی است که حتی با همه توانشان نتوانند همه را در سطح نگه دارند اما مخالفان سطحی نگر ژرف‌نگرترین افراد راهم تاگزیر از نگاه به سطح می‌کنند. براسی عمر مخالفان ژرف‌اندیش دراز باد که حتی سطحی‌نگران را نیز تاگزیر از حرکت به سوی عمق می‌کنند. مخالف دان نعمتی است، اگر قدر بدانیم.